

Decentralisaties

Oplegnotitie visie op Jeugdhulp

Bijlage

- Visie op Jeugdhulp

AWBZ / WMO

JEUGDHULP

PARTICIPATIEWET

Oplegnotitie visie op Jeugdhulp

Aanleiding en proces

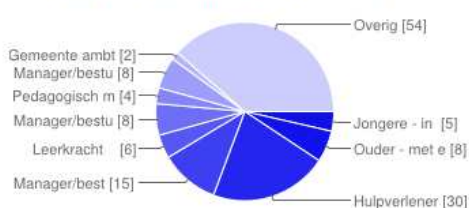
In het voorjaar 2013 heeft de regio Midden Holland de visie op het sociale domein vastgesteld. Aangezien Jeugdhulp onderdeel is van dit sociale domein geldt deze visie natuurlijk ook voor dit beleidsterrein. In 2009 hebben we echter samen met onze partners een visie op opvoed- en opgroeiondersteuning opgesteld die niet meer volledig past in de huidige ontwikkelingen. Om de gesprekken met ouders en aanbieders goed te kunnen voeren is een nieuwe visie op Jeugdhulp opgesteld. Dit is een uitwerking van de visie Sociaal Domein in Midden Holland en komt ter vervanging van de regionale visie op opvoed- en opgroeiondersteuning.

Al werkend aan (onder andere) dit document heeft de stuurgroep Sociaal Domein besloten de bespreknotitie 'Gebundelde Krachten' op te leveren. Dit was primair niet opgenomen in de planning. In dit document wordt richting gegeven op verschillende onderwerpen die eind 2013 terug komen in het beleidskader. Door deze aanpassing in de planning worden deze twee documenten nu tegelijkertijd geleverd.

Consultatie

Via internet is de visie op Jeugdhulp breed geconsulteerd. Dit heeft 144 reacties opgeleverd. De verdeling van deze reacties ziet er als volgt uit:

Wat is uw betrokkenheid bij de jeugdzorg ?

Categorie	Aantal	Procent
Jongere - in jeugdzorg	5	4%
Ouder - met een kind in jeugdzorg	8	6%
Hulpverlener	30	21%
Manager/bestuurder - Hulpverleningsinstelling	15	11%
Leerkracht	6	4%
Manager/bestuurder - Onderwijs	8	6%
Pedagogisch medew. - kinderopvang Peuterspeelzaal	4	3%
Manager/bestuurder - KO/PSZ	8	6%
Gemeente ambtenaar	2	1%
Overig	54	39%

Onder de overige reacties bevinden zich onder andere WMO adviesraden, ouders die geen gebruik maken van jeugdhulp, vertrouwensarts, jeugdouderling, secretaris sportvereniging, leerplicht, cliëntenraden van instellingen. Naast de internetconsultatie is het document besproken aan een aantal vergadertafels, waaronder de bestuursgroep CJG. Uit deze uitgebreide consultatie bleek dat er breed draagvlak is voor de visie onder ouders, beroepskrachten, aanbieders en andere betrokkenen. De aandachtspunten die we meekregen voor de uitwerking van de visie, zijn waar mogelijk al meegenomen in de notitie 'Gebundelde Krachten'.

Het zo breed consulteren van de visie heeft een sterke impuls gegeven aan de communicatie met alle betrokkenen bij de stelselwijziging Jeugd.

Bijlage

Visie op Jeugdhulp in Midden Holland

April 2013

Aanleiding en doel.....	4
Aanleiding.....	4
Doel.....	4
Transitie, transformatie en decentralisatie	4
De totstandkoming van deze visie	4
Van visie op opvoedondersteuning naar visie op Jeugdhulp in Midden Holland	6
1.1 Huidige regionale visie op opvoedondersteuning	6
1.2. Nieuwe visie op jeugdhulp	6
1.2.1 Nieuwe visie; landelijk kader	6
1.2.2 Nieuwe visie; regionaal kader	7
1.2.1 Visie op jeugdhulp in Midden Holland	8
1.2.2 Missie.....	9
1.2.3 Van lijnen en ketens naar compartimenten van Jeugdhulp	10
1.2.4 Eigen kracht versus opvoeding overnemen	12
1.2.5 In samenhang met Welzijn Nieuwe Stijl	12
1.2.6 Transformatie.....	13

Aanleiding en doel

Aanleiding

Gemeenten worden in de komende jaren verantwoordelijk voor de uitvoering van alle jeugd- en opvoedhulp voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Door de verschillende onderdelen daarvan bij elkaar te brengen op en rond de natuurlijke leefroutes van jeugdigen en hun gezinnen komt naar verwachting zorg dicht bij huis en integrale ondersteuning gemakkelijker tot stand. Het in de praktijk handen en voeten geven aan deze opdracht is geen simpele opgave. Het antwoord gaat verder dan het ver- of beleggen van de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het vraagt om de opbouw van een nieuw inhoudelijk fundament.

De term **Jeugdzorg** gebruiken we als huidige vormen van zorg en ondersteuning wordt bedoeld.

Met **Jeugdhulp** bedoelen we alle vormen van zorg en ondersteuning zoals volgens het concept Jeugdwet naar gemeenten toekomen.

Doel

Doel van deze notitie is om de visie van de regio Midden Holland op Jeugdhulp inzichtelijk te maken. De inhoudelijke keuzes zijn steeds gebaseerd op en verbonden met deze visie. Dit document vormt de basis voor het latere beleidsplan.

Transitie, transformatie en decentralisatie

Voor de ontwikkeling binnen de jeugdzorg lijken deze termen door elkaar heen gebruikt te worden. Feit is dat de gemeenten verantwoordelijk worden voor het gehele pakket aan zorg voor jeugd. Hierbij is sprake van een decentralisatie tussen verschillende overheidslagen:

- Van de provincie naar de gemeenten
- Van het landelijke niveau naar de gemeenten

Daarnaast is sprake van inhoudelijke vernieuwing (transformatie) op basis van landelijke evaluatierapporten over de afgelopen jaren.

Er is geen sprake van een overheveling van taken tussen overheidslagen. Er wordt een nieuw wettelijke kader ontwikkeld, met nieuwe (andere) verantwoordelijkheden dan binnen het huidige wettelijk kader.

De totstandkoming van deze visie

De in 2009 vastgestelde visie op opvoed- en opgroei-ondersteuning is met de regionale instellingen van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) gezamenlijk geformuleerd. Deze visie is nog veelal gericht op het aanbod van zorg, terwijl de nu voorliggende visie andere uitgangspunten heeft. Om te voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat wordt de huidige visie ingetrokken. Voor de jeugdhulp zijn er meer partners dan destijds voor het CJG terwijl er ook nog partners zijn die we niet kennen. Deze visie is dan ook op een andere manier tot stand komen als de in 2009 vastgestelde pedagogische visie CJG. Het blijft uiteraard wenselijk dat we partners meenemen in

het proces hoe wij tot deze visie komen en dat er draagvlak ontstaat bij de partners. Zij zullen immers samen met de gezinnen, de jeugd en hun omgeving de gewenste vernieuwing vorm moeten geven. De visie op jeugdhulp vertaalt de regionale visie op het sociale domein en geeft specifieke kaders voor jeugdhulp. Om die redenen is deze visie op jeugdhulp, via een internetconsultatie voorgelegd aan vele betrokkenen (organisaties en ouders en jeugd). De reacties zijn opgenomen in dit document, onderdelen die vaker zijn genoemd zijn opgenomen in de kaders in de tekst.

Naast deze inbreng op de visie ontvingen we ook een aantal aandachtspunten voor de uitvoering:

Samenwerken rond het gezin

- Vraagt om een duidelijke verdeling van rollen en verantwoordelijkheden.
- Soms beperkt door strenge privacyregels (GGZ)
- Echt samenwerken is alleen mogelijk als alle partijen gebruik maken van dezelfde systematiek, analyse, werkwijze en vaardigheden. (1Gezin 1Plan)

Inzet van ICT

72% van de geënquêteerden zegt meer internet mogelijkheden te zien, ter ondersteuning van, maar niet in plaats van menselijk contact. Men denkt vooral aan:

- Ondersteunende internet systemen om samenwerking te bevorderen
- kwalitatief hoogwaardige informatie voor alle betrokkenen
- ondersteunende internet hulpverlening

Eigen kracht van jeugdigen, gezin en het netwerk

- Bij mondige jeugd kan de eigen kracht van de jeugd wel eens (ogenschijnlijk) tegenover de eigen kracht van de ouders staan. Houdt hier rekening mee en ontwikkel een goede methodiek.
- Heb aandacht voor de balans tussen draagkracht en draaglast.

Bij de reacties op de concept visie jeugdhulp MH is een aantal malen aangegeven dat in deze visie de keuzevrijheid voor een hulpverlener en of een instelling die bijvoorbeeld past bij de levensbeschouwelijke overtuiging van de jeugdige en het gezin ontbreekt. In de concept wettekst van de Jeugdwet krijgen de gemeenten de opdracht rekening te houden met de keuze voor hulpverlener door de cliënt, op basis van kennis, ervaring en expertise. Hier is momenteel nog veel discussie over in de kamer. Zolang niet bekend is wat de precieze opdracht aan gemeenten is, kunnen we dit niet vertalen naar een regionale visie.

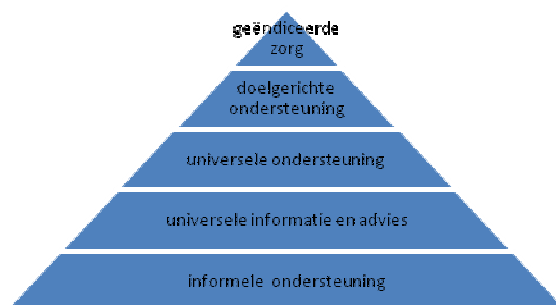
Van visie op opvoedondersteuning naar visie op Jeugdhulp in Midden Holland

1.1 Huidige regionale visie op opvoedondersteuning

Bij de vaststelling van het regionaal implementatieplan CJG Midden Holland¹ (eind 2009 begin 2010) hebben de gemeenten in Midden Holland de public health benadering omarmd. Vertaald naar opvoed- en opgroeiondersteuning kan deze visie als volgt samengevat worden:

*Opvoed- en opgroeiondersteuning is voor iedereen,
Voor risicogroepen: eerder, sneller en dichterbij!*

Deze benadering paste binnen het denken over opvoeden van de afgelopen jaren. Het gezamenlijk vaststellen van deze visie (gemeenten en regionaal werkende instellingen) heeft positieve effecten gehad op het werken van de professionals in de regio. Hieronder een visualisatie van het ondersteuningscontinuüm dat past binnen de visie:

Deze visie doet geen recht meer aan de huidige ontwikkelingen in Nederland, zoals de kanteling in de WMO, de decentralisaties en de ontwikkelingen in het Passend Onderwijs, omdat deze CJG visie nog aanbod georiënteerd is. Deze visie volgde de landelijke trend op dat moment. Om de jeugdhulp echt dichterbij gezinnen te brengen, om jeugd en gezinnen daadwerkelijk in hun kracht te zetten en te brengen en om de explosieve groei van gespecialiseerde (dure) zorg terug te dringen is een herijking van de visie nodig.

Voor een verdere verdieping van de huidige visie op opvoedondersteuning verwijzen we u naar het Regionaal Implementatieplan CJG in Midden Holland.

1.2. Nieuwe visie op jeugdhulp

1.2.1 Nieuwe visie; landelijk kader

Op landelijk niveau is de afgelopen anderhalf jaar een nieuwe visie ontstaan op het gebied van opvoeden en opgroeien.

¹ Regionaal Implementatieplan voor de Centra Jeugd en Gezin in midden Holland; oktober 2009; regio Midden Holland

De kern van deze visie is verwoord in de begin 2011 verschenen standpunten van de G32 gemeenten² en vooraanstaande wetenschappers als Micha de Winter³. Het strategisch visiedocument van de G32 en de diverse publicaties van De Winter benadrukken de eigen verantwoordelijkheid en het zelfsturend vermogen van ouders/gezinnen. Daarnaast wordt het recht op opvoeding benadrukt: *kinderen moeten zo min en zo laat mogelijk uit hun vertrouwde omgeving worden gehaald en onder professionele begeleiding worden gebracht*. Het is beter dat ouders en gezinnen hun eigen kracht ontwikkelen, waarbij de directe omgeving, het informele sociale netwerk rond de opvoeding, een belangrijke steunpilaar is. Ondersteuning dient er op gericht te zijn om deze omgeving te versterken. Ook professionals in de directe omgeving van kind en gezin (zoals een leraar of een leidster in een kinderdagverblijf) moeten worden ondersteund in het vinden van oplossingen dichtbij.

In het concept jeugdwet

Deze andere visie heeft zijn weerslag gevonden in het concept jeugdwet. Uit de Jeugdwet concept memorie van toelichting (juli 2012) het volgende:

Ieder mens kan pas groeien en bloeien als het een veilige omgeving heeft om op te groeien en al spelend, lerend en werkend een sociaal netwerk op kan bouwen en daarmee een goede basis kan leggen voor een zelfstandig leven. Ouders zijn hiervoor eerst verantwoordelijk. De overheid komt in beeld als dit niet vanzelf gaat. Dan moet het jeugdstelsel snel, goed en op maat functioneren: Geen kind buiten spel! De inzet, die ook voortvloeit uit het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK), van de overheid is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen meedoen.

De noodzaak voor een nieuwe visie is ontstaan om een einde te maken aan:

- Het steeds verwijzen/verplaatsen van het hulpzoekende gezin.
- De explosieve groei van gespecialiseerde jeugdzorg, waardoor er nu onvoldoende balans is

Uit de consultatie:

97% van de geënquêteerden zegt dat hulpverleners meer moeten samenwerken en gegevens moeten delen.

tussen enerzijds zwaardere vormen van zorg en anderzijds preventieve maatregelen en de mogelijkheden die in het gezin en zijn netwerk aanwezig zijn;

- De versnippering en de gebrekkige samenhang in het huidige zorgaanbod.

1.2.2 Nieuwe visie; regionaal kader

Rond de zomer van 2012 hebben de gemeenten in Midden Holland de concept visie op het sociale domein vrijgegeven. Vervolgens is de visie besproken in verschillende gemeenteraden, bijeenkomsten met cliënten en bijeenkomsten met aanbieders. Met al deze feedback komen de gemeenten in de regio Midden Holland met de volgende kernboodschap:

Als gemeenten streven wij naar een situatie waarin iedere inwoner van Midden-Holland volop meedoet in de samenleving. Verreweg de meeste inwoners in Midden-Holland zijn prima in staat om zelf hun weg in de samenleving te vinden. Dit uit zich meestal in

² Transitie van de Jeugdzorg; strategisch visiedocument G32; 8 februari 2011

³ Diverse publicaties en lezingen; Micha de Winter; hoogleraar pedagogiek Universiteit van Utrecht; bekleedt sinds 2004 de Langeveld leerstoel

maatschappelijke participatie, economische zelfstandigheid en een goede geestelijke en lichamelijke gezondheid. De inwoners zijn hun eigen regisseur en gemeenten hebben hierbij slechts een faciliterende en ondersteunende rol op de achtergrond. Het kan echter voorkomen dat inwoners (tijdelijk) niet in staat zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de maatschappij. Indien dit het geval is dan verwachten wij dat men probeert om met hulp van het eigen netwerk tot een oplossing te komen. Hiernaast of hierna kan het nodig zijn dat hulp geboden wordt door zorgaanbieders en de gemeente die samen met deze persoon werken aan een oplossing. Er zullen ook mensen zijn voor wie het gedurende (een groot gedeelte van) hun leven moeilijk is om deel te nemen aan het 'normale' maatschappelijke leven. De gemeente streeft samen met deze inwoners, hun sociale netwerk, zorgaanbieders en anderen naar een zo optimaal mogelijke situatie.

De gemeente verwacht van haar inwoners, zorgaanbieders, verenigingen, het bedrijfsleven en vele anderen dat zij zelf initiatief nemen, maatschappelijke verantwoordelijkheid tonen en samenwerken om ervoor te zorgen dat inwoners in Midden-Holland volop meedoen in onze samenleving. De gemeenten zullen op haar beurt hierin het goede voorbeeld geven.

Uit de consultatie:

Eigen kracht is ook eigen financiële kracht

Bovenstaande kernboodschap is uitgewerkt in een zevental speerpunten:

1. Inwoners staan centraal
2. gemeente voert regie en stuurt op resultaat
3. eigen kracht vormt de basis
4. investeren in preventie
5. 1 cliënt/gezin – 1 aanpak – 1 regisseur
6. iedereen geeft het goede voorbeeld.

Deze regionale visie op jeugdhulp is een vertaling van het landelijke beeld (paragraaf 1.2.1) en het regionale kader (1.2.2) naar specifieke kaders voor jeugdhulp.

1.2.1 Visie op jeugdhulp in Midden Holland

Kinderen/jongeren tot 23 jaar moeten gezond en veilig kunnen opgroeien tot zelfstandige volwassenen, die naar vermogen actief deelnemen aan het sociale, economische, culturele, educatieve en sportieve leven.

In de visie is opgenomen dat we verwachten dat jeugdigen *naar vermogen* deelnemen aan het maatschappelijk leven. Dit om aan te geven dat we ons realiseren dat dit afhangt van de mogelijkheden van de jeugdige en zijn omgeving. Zeker als de veiligheid van het kind in het geding komt. Dan kan de naaste omgeving (tijdelijk) buiten-spel worden gezet.

Deze visie biedt de kans om jeugd en ouders en andere "opvoeders" (kinderopvang, school, sportvereniging, jongerenwerk e.d.) samenhangend en effectief te ondersteunen vanuit de vraag van jeugd, ouders en hun directe omgeving.

Om deze visie te realiseren, formuleren we ook een missie waarin we aangeven op welke thema's we in willen zetten. Deze missie is daarmee de basis voor de gewenste transformatie in de jeugdzorg en dus ons opdrachtgeverschap aan hulpverleners en/of instellingen.

1.2.2 Missie

De gemeenten in Midden Holland willen vanuit hun wettelijke taak een gunstig opgroeklimaat voor alle kinderen creëren.

Daarbij wordt ingezet op de volgende inhoudelijke doelen:

- Zelfredzaamheid/eigen kracht van kinderen/jongeren en ouders opvoeders versterken en daarbij de dagelijkse leefomgeving benutten en ondersteunen;
- Kwaliteit van opvoeden/opgroeien bevorderen;
- Het beroep op intensieve zorg verminderen;
- Effectiviteit en efficiëntie bij professionals versterken
- Er wordt gewerkt met de werkwijze '1gezin1plan' die nu al via het CJG wordt toegepast.
- De samenwerking rondom het gezin wordt versterkt
- De mogelijkheden die de technologie (o.a. ICT systemen en sociale media) ons biedt, worden optimaal ingezet

Van focus op risico's en aanbod, naar een focus op eigen kracht, kansen en het scheppen van voorwaarden

We zetten hiermee in op de eigen kracht van het gezin, de competenties en talenten van de jeugd en een betrokken omgeving. We werken toe naar het versterken van een samenhangende zorgstructuur voor mensen die een steuntje in de rug of intensievere hulp nodig hebben. De

Uit de consultatie:
Eigen kracht betekent ECHT luisteren naar ouders en jeugd

structuur is er op gericht dat zij hun leven zo snel mogelijk weer op orde hebben. Doel is het normaliseren en ontmedicaliseren van de dagelijkse opvoed- en opgroevragen. Ouders moeten vertrouwen hebben in hun eigen kracht en hun netwerk weten te gebruiken bij de opvoeding van hun kinderen. Ondersteuning richt zich in eerste instantie op het versterken

van deze eigen kracht en is afgestemd op de vragen en behoeften van het gezin. Hulp wordt waar mogelijk geboden door familie, vrienden en vrijwilligers en waar nodig door vraaggerichte en competente professionals. Dit kan in de eigen leefomgeving, thuis of op school.

Dit betekent ook een verschuiving van focus op risico's en aanbod naar een focus op eigen kracht, kansen en voorwaarden scheppen.

Eigen kracht als uitgangspunt en resultaat van de geboden ondersteuning

De kracht van de jeugdige, het gezin en de sociale omgeving is uitgangspunt van de jeugdhulp die wordt geboden. Tegelijkertijd is het versterken van die kracht het gewenste resultaat van de

Uit de consultatie:
mede-opvoeders zijn geen vervangende opvoeders. Houdt rekening met hun mogelijkheden.

geboden jeugdhulp. Hierbij is het belangrijk de eigen kracht in relatie te zien tot uitdagingen waar het gezin zich voor gesteld ziet. Met andere woorden: het gaat om de balans tussen draaglast en draagkracht.

De inzet van het netwerk van het gezin verduurzaamt de opvoedkracht van het gezin. De geboden ondersteuning, zorg en

hulp is dus net zo goed gericht op de jeugdige en zijn gezin als op het bredere sociale netwerk van het gezin. De mede-opvoeders in het netwerk van het gezin kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een duurzaam herstel van de balans tussen draagkracht en draaglast.

1.2.3 Van lijnen en ketens naar compartimenten van Jeugdhulp

Passend binnen deze visie laten we de indeling van het aanbod uit de vorige paragraaf los. Naar het advies 'Opvoeden versterken' van Tom van Yperen en JP Stam hanteren we de volgende begrippen bij de indeling van jeugdhulp:

Van denken in nul-de, eerste- en tweedelijnsvoorzieningen naar denken in compartimenten van jeugdhulp:

- Opvoeden versterken
- Versterking Ondersteuning
- Opvoeden overnemen

- Opvoeden versterken
- Versterking ondersteunen
- Opvoeden overnemen

Bij de beschrijving van deze compartimenten van jeugdhulp, maken we gebruik van de teksten uit het rapport 'Opvoeden Versterken'.⁴

Inzet van hulp en dienstverlening binnen alle compartimenten betekent dat de jeugdige en zijn gezin nog steeds zo veel mogelijk in de dagelijkse leefomgeving wordt geholpen. Het resultaat van de geboden hulp blijft ook het versterken van de dagelijkse leefomgeving zodat de balans tussen draagvlak en draaglast binnen het gezin herstelt. De inzet van min of meer geschoolde vrijwilligers kan erg helpend zijn voor de jeugdige, het gezin en de omgeving. Tegelijkertijd helpt dit de jeugdhulp duurzaam en betaalbaar te houden.

Opvoeden versterken

Het eerste compartiment draagt als verzamelnaam 'opvoeding versterken'. In dit compartiment bevindt zich bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin met daarin de vrij toegankelijke ondersteuningsprogramma's voor gezinnen. In het eerste compartiment worden ook de programma's gevonden die de professionele opvoedingsomgevingen (m.n. kinderopvang en onderwijs) ondersteunen bij het binnen hun sociale omgeving houden van kinderen. Omdat zich in de kinderopvang en het onderwijs professionals bevinden die behoefte hebben aan gespecialiseerde ondersteuning én omdat de organisatieschaal van deze sectoren de schaal van de individuele gemeenten overstijgt, wordt de ondersteuning binnen deze sectoren, in aanvulling op de eigen zorgstructuur, gerealiseerd vanuit de gespecialiseerde

Opvoeden versterken:

- In eigen omgeving van jeugd/gezin
- Versterken zelfoplossend vermogen van jeugd/gezin, (beroeps)opvoeders en het sociale netwerk
- Vrij toegankelijke, algemene voorziening

Uit de consultatie: maak eenvoudige ondersteuning beschikbaar voor ouders en mede-opvoeders (denk aan openingstijden).

zorgaanbieders. Deze dienen daartoe (zo nodig) een deel van hun aanbod om te bouwen. De zorgaanbieders realiseren dit aanbod op een wijze die overeenkomt met de binnen een gemeentelijk samenwerkingsverband geformuleerde visie. Het genoemde aanbod betreft veelal kortdurende interventies van gemiddeld vijf sessies of (groeps)trainingen van professionals. De programma's

uit het eerste compartiment delen de eigenschap dat het gaat om het in hun eigen omgeving (het gezin, de kinderopvang, de school) versterken van het zelfoplossend vermogen van jeugdigen en (beroeps)opvoeders en hun sociale netwerk. Alle hulpverlening uit het eerste compartiment is vrij toegankelijk. De inzet van, in meer of mindere mate, geschoolde vrijwilligers versterkt de omgeving van het gezin en helpt de ondersteuning betaalbaar (duurzaam) te houden.

⁴ 'Opvoeden versterken'; dr. T.A van Yperen en drs. J.P. Stam, VNG Den Haag, 2010

Versterking ondersteunen

Het tweede compartiment wordt getypeerd als 'versterking ondersteunen'. Dit tweede compartiment bestaat uit intensievere (en daardoor ook vaak ingrijpender én duurdere) zorg in de vorm van meer specialistische ambulante hulp, deeltijd daghulp, deeltijd residentiële hulp, deeltijd plaatsing in pleegzorg en deeltijd plaatsing in onderwijsvoorzieningen buiten de gewone school. Gemeenschappelijk kenmerk van de hulp uit dit compartiment is dat de oorspronkelijke sociale context gedurende de hulpverlening tenminste gedeeltelijk in stand wordt gehouden én dat de hulpverlening zich richt op terugkeer naar de die

context. Dit betekent dat de hulpverlening zich ook richt op de jeugdige en het gezin binnen deze context. De activiteiten zijn in hoofdzaak gericht op het met tijdelijk aanbod aanvullen van de activiteiten van de professionals en vrijwilligers uit het eerste compartiment. Dat gebeurt zoveel als mogelijk door met de zorg naar de jeugdige en de (beroeps)opvoeders toe te komen en combinaties te maken met ambulante inzet van professionals uit het eerste compartiment. Ook hier geldt weer dat versterking van het zelfoplossend vermogen van jeugdigen en (beroeps)opvoeders bij voorkomende risico's of problemen centraal staat. Een bijzonder onderdeel van het tweede compartiment wordt gevormd door de gespecialiseerde kinder- en jeugdpsychiatrie. Verwijzing⁵ naar deze sector kan uitsluitend plaatsvinden door artsen en overige daartoe geaccrediteerde professionals en gebeurt eerst nadat is komen vast te staan dat contextversterkende interventies (alleen) geen oplossing kunnen brengen. De gespecialiseerde kinder- en jeugdpsychiatrie stelt daarnaast haar expertise beschikbaar aan de overige aanbieders in het eerste en tweede compartiment, zoals de instellingen uit het eerste compartiment hun expertise beschikbaar stellen aan de professionele opvoeders uit onderwijs en kindercentra.

Versterking Ondersteunen:

- Oorspronkelijke sociale context blijft (gedeeltelijk) in stand
- Hulp is gericht op terugkeer naar deze context
- Tijdelijk aanbod
- Aanvullen van beroepskrachten en activiteiten in eerste compartiment
- Versterking van het zelfoplossend vermogen staat centraal
- Niet vrijtoegankelijke voorziening/ individuele voorziening

Opvoeding overnemen

Het derde compartiment is te kenschetsen als 'opvoeding overnemen'. Binnen dit compartiment vallen alle vormen van fulltime dagbehandeling, speciaal onderwijs, residentiële hulp, gesloten opnames en/of reguliere pleegzorg. Plaatsing in dit compartiment dient voorafgegaan te worden door een toetsing vanuit het

perspectief van de jeugdbescherming,

waarbij tevens criteria worden geformuleerd die als doelstelling van de behandeling kunnen gelden en onder welke voorwaarden kinderen weer terug zouden kunnen keren in

Opvoeding Overnemen:

- Toets vanuit perspectief jeugdbescherming
- Criteria voor toetsing, ook doel van hulp
- Vrijwel altijd óók negatieve effecten voor jeugd/ gezin.
- Gewenste resultaat nog altijd het zoveel mogelijk versterken en herstellen van de eigen kracht van de jeugdige, het gezin en hun sociale netwerk.

Uit de consultatie:

73% van de geënquêteerden vindt de uitgangspunten van eigen kracht en het sociaal netwerk van toepassing op alle typen jeugdhulp

⁵ Met verwijzing wordt hier nadrukkelijk niet per definitie bedoeld dat de jeugdige en het gezin zich verplaatsen naar de hulpverlening. Uitgangspunt blijft dat de hulp zo dicht mogelijk bij de dagelijkse leefomgeving wordt geboden. Uitgangspunt blijft ook dat de hulpverlening een positief effect heeft op de balans tussen draagkracht en draaglast van de jeugdige, het gezin en het sociale netwerk. Voor deze specialistische vormen van hulp kan dit net werk ook bestaan uit beroepskrachten en/of vrijwilligers uit het eerste compartiment.

normale(re) sociale contexten. Een dergelijke toets is noodzakelijk omdat bij een plaatsing binnen dit compartiment de plicht van ouders, grootfamilie en gemeenschap tot het realiseren van een veilig en stimulerend opvoed- en opgroei-klimaat doorbroken wordt én omdat bij een dergelijke plaatsing vrijwel altijd óók negatieve effecten voor het kind aan de orde zijn. Het zou om die reden (ook in het geval van een vrijwillige plaatsing) onderhevig moeten zijn aan een dergelijke toets. Onderdeel van dit compartiment is tevens het bieden van hulp aan jeugdigen die in het kader van een jeugdbeschermingsmaatregel of omwille van bescherming van de samenleving niet in de eigen omgeving zijn te helpen of die gesloten moeten worden geplaatst. In dit laatste geval heeft de Raad voor de Kinderbescherming een besluitvormende rol.

1.2.4 Eigen kracht versus opvoeding overnemen

Opvoeden overnemen en de aandacht voor eigen kracht lijken elkaars tegengestelde. Om scherp op het netvlies te houden waar we voor staan met deze visie diepen we deze schijnbare tegenstelling iets verder uit. Belangrijke onderdeel van de visie is de sterke aandacht voor eigen kracht van gezinnen en hun omgeving. Dat betekent bijvoorbeeld dat aan de voorkant van de geboden hulp, veel meer aandacht moet zijn voor wat gezinnen en hun omgeving zelf kunnen. Deze ideeën/oplossingen van gezinnen worden serieus genomen door de beroepskrachten die eventueel betrokken zijn in het gezin. Het betekent ook dat het gewenste resultaat van de hulp is, dat het de jeugdige/ het gezin en hun netwerk in hun opvoedvaardigheden duurzaam versterkt is. In voorkomende situaties echter zal het noodzakelijk zijn de opvoeding (tijdelijk) over te nemen. Dit komt voor als bijvoorbeeld de veiligheid van het kind of het gezin in het gedrang is. Dit betekent echter niet dat er dan geen aandacht meer is voor de eigen kracht en het herstellen van die kracht. De aanname is wel dat als er structureel aandacht is voor de eigen kracht van jeugdige/gezinnen en hun omgeving en de duurzame versterking hiervan, de opvoeding (op termijn) minder vaak hoeft worden overgenomen.

1.2.5 In samenhang met Welzijn Nieuwe Stijl

Geheel in de geest van deze tijd sluit dit ook aan op aan op het stimuleringsprogramma 'Welzijn Nieuwe Stijl', dat het ministerie van VWS samen met de VNG en de MO groep heeft gelanceerd met als doel de werkelijke potentie van de WMO te benutten. Welzijn nieuwe Stijl kent 8 bakens (kenmerken), die richting geven aan de kwaliteitsontwikkeling in de welzijnssector en die naadloos aansluiten op de visie van zelfredzaamheid in de jeugdzorg⁶:

- Gericht op de vraag achter de vraag;
- Gebaseerd op de eigen kracht van de burger;
- Direct er op af;
- Formeel en informeel in optimale verhouding;
- Doordachte balans van collectief en individueel;
- Integraal werken;
- Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht;
- Gebaseerd op ruimte voor de professional.

⁶ In de considerans van het conceptvoorstel Jeugdwet is uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen allereerst bij de ouders en de jongere zelf en hun sociale omgeving ligt.

Deze 8 bakens WNS zijn inmiddels ook algemeen aanvaard in de Wmo-beleidsplannen van de gemeenten. Dit is een goede basis voor een integrale aanpak en kan in het, zoals in de conceptwet jeugdhulp voorgeschreven, beleidsplan Jeugdhulp herbevestigd worden.

1.2.6 Transformatie

Uit de consultatie:

Als we echt willen inzetten op eigen kracht dan moet dit ook terug komen in de training van het gezin, netwerk, hulpverleners, ambtenaren en andere betrokkenen

Het vaststellen van deze (concept) visie en missie heeft gevolgen voor de verdere voorbereidingen. De visie en missie geven richting aan de noodzakelijke vernieuwingen binnen het brede pakket aan jeugdhulp. Het te ontwikkelen beleid en de uitvoeringsplannen

worden komende periode steeds geënt op en gespiegeld aan deze visie. Het vaststellen van deze visie en missie heeft ook effect op de daadwerkelijke hulpverlening aan jeugdigen, gezinnen en hun omgeving. Deze verandering gaat niet vanzelf en vraagt een investering van alle betrokken partijen. De rol van de hulpverleners verandert. Zij moeten meer dan nu ordenen, structureren en de weg wijzen.

De manier waarop we de Jeugdhulp in Midden-Holland vorm gaan geven biedt ruimte aan deze vernieuwing. In het beleidskader wordt hier concreter op ingegaan.